

ATATÜRK İLKELERİ

Cumhuriyetçilik

“Türk milletinin karakter ve adetlerine en uygun olan idare cumhuriyet idaresidir.” (1924)

“Bugünkü hükûmetimiz, devlet teşkilatımız doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet teşkilatı ve hükûmetidir ki, onun ismi Cumhuriyet'tir. Artık hükûmet ile millet arasında mazideki ayrılık kalmamıştır. Hükûmet millettir, millet hükûmettir. Artık hükûmet ve hükûmet mensupları, kendilerinin millettten ayrı olmadıkları ve milletin efendi olduğunu tamamen anlamışlardır.” (1925)

“Cumhuriyet yüksek ahlaki değer ve niteliklere dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir. Cumhuriyet idaresi, faziletli ve namuslu insanlar yetiştirir.” (1925)

“Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır, fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.” (1926)

“Millî azim ve bilincin kıymetli eseri olan değerli Cumhuriyetin bugünkü ve yarınki neslin demir ellerinde her an yükselip sağlamlaşacağına güvenim tamdır” (1927)

“Cumhuriyet'in iç siyaseti vatandaşın yaşayışını hiçbir etki, baskı ve sataşmanın tesirinde bırakmaksızın sağlamaktır.” (1929)

“Yolunda çalıştığımız büyük kutsal ideali halkın kalbinde bir fikir hâlinde bir his hâline getirmelisiniz. Demokrasinin ne olduğunu halka anlatmak, madde madde açıklamak lazımdır. Cumhuriyeti, onun gereklerini yüksek sesle anlatınız. Onlara cumhuriyet prensiplerini sevdiniz. Bunu kalplere yerleştirmek için hiçbir fırsatı kaçırmayınız.” (1930)

“Demokrasi prensibinin, en modern ve mantıki uygulanmasını sağlayan hükûmet şekli, cumhuriyettir.” (1930)

“Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemiyle devlet şekli demektir. Biz Cumhuriyet'i kurduk; o, on yaşını doldururken demokrasinin bütün icaplarını sırası geldikçe uygulamaya koymalıdır.” (1933)

“Cumhuriyet, yeni ve sağlam esaslarıyla, Türk milletini emin ve sağlam bir istikbal yoluna koyduğu kadar, asıl fikirlerde ve ruhlarda yarattığı güvenlik itibarıyla, büsbütün yeni bir hayatın müjdecisi olmuştur.” (1936)

Milliyetçilik

Ben batı milletlerini, bütün dünyanın milletlerini tanırım. Fransızları tanırım, Almanları, Rusları ve bütün dünyanın milletlerini şahsen tanırım ve bu tanışmam da harp meydanlarında olmuştur, ateş altında olmuştur, ölüm karşısında olmuştur. Yemin ederek size temin ederim ki bizim milletimizin manevi kuvveti bütün milletlerin manevi kuvvetinin üstündedir." (1920)

"Millî hedefler, millî irade yalnız bir kişinin düşünmesinden değil, bütün milletin arzularının, emellerinin birleşmesinden ibarettir." (1923)

"Dünyanın bize saygı göstermesini istiyorsak, önce bizim kendi benliğimize ve milliyetimize bu saygıyı hissen, fikren, fiilen bütün davranış ve hareketlerimizle göstereyim; bilelim ki millî benliğini bulamayan milletler başka milletlerin avıdır" (1923)

"Gerektiğinde vatan için tek bir kişi gibi tek vücut olmuş azim ve karar ile çalışmasını bilen bir millet, elbette büyük geleceğe layık ve aday olan bir millettir."(1927)

"Ortak millî fikrin, ahlakın, duygunun, heyecanın, hatıra ve geleneklerin kişilerde meydana gelmesini ve kökleşmesini sağlayan ortak geçmişin, birlikte yapılmış tarihin, vicdanları ve zihinleri doğrudan doğruya birleştiren ortak dilin milletlerin meydana gelmesinde en önemli etkenler olduğunu kaydettikten sonra, millet hakkında, ikinci derece unsurları dikkate almayarak, mümkün olduğu kadar her millete uyabilecek bir tanım ele alalım. Zengin bir hatıra mirasına sahip bulunan, beraber yaşamak konusunda ortak arzu ve istekte samimi olan, sahip bulunan mirasın korunmasına beraber devam etmek hususunda iradeleri ortak olan insanların birleşmesinden meydana gelen topluma millet adı verilir. Bu tanım incelenirse, bir milleti oluşturan insanların ilişkilerindeki kıymet, kuvvet ve vicdan hürriyetiyle, insancıl duyguya gösterilen saygı kendiliğinden anlaşılır. Gerçekte geçmişten kalan ortak zafer ve ümitsizlik mirası, gelecekte gerçekleştirilecek aynı program, beraber sevinmiş olmak, beraber aynı ümitleri beslemiş olmak, bunlar elbette bugünün medeni zihniyetinde diğer her türlü şartın üstünde anlam ve kapsam kazanır. Bir millet meydana geldikten sonra, kişilerin devlet hayatında, ekonomik ve fikirsiz hayatta ortak çalışması sayesinde meydana gelen millî kültürde şüphesiz her milletin her ferdinin çalışma payı, katkısı, hakkı vardır. Buna göre aynı kültüre sahip olan insanlardan oluşan topluma millet denir, dersek milletin en kısa tanımını yapmış oluruz."(1929)

"Türk milliyetçiliği, ilerleme ve gelişme yolunda ve milletlerarası temas ve ilişkilerde, bütün çağdaş milletlere paralel ve onlarla bir uyum içinde yürümekle beraber, Türk toplumunun özel karakterini ve başlı başına bağımsız kişiliğini korumaktır." (1930)

"Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı, hep aynı ırkın evlatları, hep aynı cevherin damarlarıdır." (1932)

"Ne mutlu Türk'üm diyene" (1933)

"Bir yurdun en değerli varlığı yurttaşlar arasında millî birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık duygusu ve kabiliyetlerinin olgunluğudur."(1935)

"Türk, Övün, Çalış, Güven" (1935)

Halkçılık

“Kurtulmak ve yaşamak için çalışan ve çalışmaya mecbur olan bir halkız. Bundan dolayı her birimizin hakkı vardır. Yetkisi vardır. Fakat çalışmak sayesinde bir hakkı kazanırız. Yoksa arka üstü yatmak ve hayatı çalışmaktan uzak geçirmek isteyen insanların bizim toplumumuz içinde yeri yoktur, hakkı yoktur. O hâlde halkçılık, toplum düzenini çalışmaya, hukuka dayandırmak isteyen bir toplum sistemimidir.” (1921)

“Bizim hükûmet şeklimiz tam bir demokrat hükûmettir. Ve lisanımızda bu hükûmet, halk hükûmeti olarak ifade edilir.” (1922)

“Bunu bir kelime ile ifade etmek lazım gelirse, diyebilirim ki, yeni Türkiye Devleti bir halk devletidir, halkın devletidir.” (1923)

“Bizim milletimiz birbirinden çok farklı menfaatleri takip edecek ve bu itibarla birbiriyle mücadele hâlinde bulunagelen çeşitli sınıflara sahip değildir. Mevcut sınıflar, birbirlerine ihtiyaç duyan ve kendilerine ihtiyaç duyulan mahiyettedir.” (1923)

“Biz memleket halkı, kişi ve çeşitli sınıf mensuplarının birbirlerine yardımlarını aynı kıymet ve nitelikte görüyoruz. Hepsinin menfaatlerinin aynı derecede ve aynı eşitlik duygusu ile karşılanmasına çalışmak isteriz. Bu şeklin, milletin genel refahı, devlet bünyesinin sağlamlştırılması için daha uygun olduğu kanaatindeyiz. Bizim düşüncemizde; çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkâr, asker, doktor, kısacası herhangi bir sosyal müessesede çalışan bir vatandaşın hak, menfaat ve hürriyeti eşittir. Devlete, bu anlayış ile azami yardımcı olmak ve milletin güvenci ve iradesini yerinde sarf edebilmek, bizce, bizim anladığımız anlamda halk hükûmeti idaresi ile mümkündür.” (1929)

“Halk ile konuştuğunuz vakit yüksek sesle söylemeyi unutmayınız; yüksek ses, imanın ifadesi olduğu vakit etki yapmaktan uzak kalmaz. Yolunda çalıştığımız büyük ideali halkın kalbinde bir fikir hâlinde bir his hâline geçirmelisiniz. Demokrasinin ne olduğunu halka anlatmak özellikle sizin vazifenizdir. Birtakım kelimeler vardır ki sık sık kullanıldığı hâlde, hatta aydınlarımız arasında, onu tamamıyla anlayan çok değildir. Halkçılığın ne olduğunu, esaslarını neden ibaret bulunduğunu, halkçıların halka karşı ne gibi vazifeler yüklenmek mecburiyetinde kalacaklarını madde madde açıklamak lazımdır. (1930)

“Türkiye Cumhuriyeti halkını ayrı ayrı sınıflardan oluşmuş değil ve fakat kişisel ve sosyal hayat için iş bölümü itibarıyla çeşitli mesleklere ayrılmış bir toplum olarak görmek esas prensibimizdir.” (1931)

“Millî servetin dağıtımında, daha mükemmel bir adalet ve emek sarf edenlerin daha yüksek refaha ulaşması millî birliğin muhafazası için şarttır.” (1931)

Devletçilik

“Milletin kurduğu devletin ve hükûmet teşkilatının, vatandaşlara karşı yükümlü olduğu vazifeleri ve yetkileri vardır. Bu vazifelerin nitelikleri incelenirse, şöyle bir sıra yapılabilir: Memleket içinde, güvenliği ve adaleti sağlayarak ve devam ettirerek vatandaşların her çeşit hürriyetini güven altında bulundurmaktır. Dış siyaset ve diğer milletlerle olan ilişkileri iyi idare ederek ve her çeşit savunma kuvvetlerini, daima hazır tutarak milletin bağımsızlığını güven altında bulundurmaktır. Bu iki çeşit vazife, devletin en önemli vazifelerindedir. Denilebilir ki devlet kurulmasından amaç, bu iki vazifenin yapılmasını sağlamaktır. Çünkü bu vazifeler, vatandaşların kişi olarak yapamayacakları işlerdir. Hatta, vatandaşların bu vazifelerin bir bölümünü bile yapmaya çalışmaları uygun değildir.” (1929)

Cumhuriyetimiz henüz çok gençtir. Geçmişten kendine miras kalan bütün hayati çok önemli işler, zamanın gerektirdiklerini doyurucu derecede değildir. Siyasi ve fikrî hayatta olduğu gibi ekonomik işlerde de kişilerin teşebbüslerinin neticesini beklemek doğru olmaz. Önemli ve büyük işleri, ancak millî servetin ve devletin bütün teşkilat ve gücüne dayanarak; millî egemenliğin sağlanmasını, uygulanmasını düzenlemekle vazifeli hükûmetin, mümkün olduğu kadar üzerine alıp başarması tercih olunmalıdır.” (1929)

“Memlekette her çeşit üretimin artırılması için, özel teşebbüsün devletçe gerekli görüldüğünü önemle vurguladıktan sonra, diyebiliriz ki “Devlet ve özel teşebbüs birbirine karşı değil, birbirinin tamamlayıcısıdır.” (1929)

“Türkiye Cumhuriyeti’ni idare edenlerin, demokrasi esasından ayrılmamakla beraber mutedil (ılımlı) devletçilik prensibine uygun yürümelere, bugün içinde bulunduğumuz durumlara, şartlara ve zorluklara uygun olur” (1929)

“Türkiye’nin tatbik ettiği devletçilik sistemi XIX. asırdan beri sosyalizm teorisyenlerinin ileri sürdükleri fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem değildir. Bu Türkiye’nin ihtiyaçlarından doğmuş, Türkiye’ye özgü bir sistemdir. Devletçiliğin anlamı bizce şudur: Kişilerin özel teşebbüslerini ve şahsi faaliyetlerini esas tutmak; fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin bütün ihtiyaçlarını ve çok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak, memleket ekonomisini devletin eline almak. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk vatanına asırlardan beri kişisel ve özel teşebbüslerle yapılamamış olan şeyleri bir an önce yapmak istedi ve kısa bir zamanda yapmayı başardı. Bizim takip ettiğimiz bu yol, görüldüğü gibi liberalizmden başka bir yoldur.” (1936)

Laiklik

“İslam dinini, asırlardan beri alışlageldiği veçhile bir siyaset vasıtası mevkiinden uzaklaştırmak ve yüceltmek gerekli olduğu gerçeğini görüyoruz. Kutsal ve ilahî inançlarımızı ve vicdani değerlerimizi, karanlık ve kararsız olan ve her türlü menfaat ve ihtiraslara görünüş sahnesi olan siyasyattan ve siyasetin bütün kısımlarından bir an evvel ve kesin şekilde kurtarmak, milletin dünyevi ve uhrevi saadetinin emrettiği bir zarurettir.” (1924)

“Türkiye Cumhuriyeti'nde, herkes Allah'a, istediği gibi ibadet eder. Hiç kimseye dinsel düşüncelerinden dolayı bir şey yapılamaz. Türk Cumhuriyeti'nin resmî dini yoktur. Türkiye'de, bir kimsenin düşüncesini zorla başkalarına kabul ettirmeye kalkışacak kimse yoktur ve buna izin verilemez.” (1930)

“Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Tüm yurttaşların vicdan, ibadet ve din özgürlüğü demektir.” (1930)

“Türk milleti, halk idaresi olan Cumhuriyet ile idare olunur bir devlettir. Türk devleti laikdir. Her reşit dinini seçmekte serbesttir.” (1930)

“Türkiye Cumhuriyeti'nde her reşit dinini seçmekte hür olduğu gibi bu dinin merasimi de serbesttir, yani ayin hürriyeti korunmuştur. Tabiatıyla ayinler, asayiş ve umumi adaba mugayir olamaz; siyasi nümâyîş şeklinde de yapılamaz. Mazide çok görülmüş olan bu gibi hâllere, artık Türkiye Cumhuriyeti asla tahammül edemez.” (1930)

“Din ve mezhep herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiç kimse hiç bir kimseyi, ne bir din, ne de bir mezhebi kabul etmeye zorlayabilir. Din ve mezhep hiçbir zaman politika aleti olamaz.” (1930)

“Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi dini yoktur. Devlet idaresinde bütün kanunlar, nizamlar ilmin çağdaş medeniyete temin ettiği esas ve şekillere, dünya ihtiyaçlarına göre yapılır ve tatbik edilir. Din telakkisi vicdani olduğundan, Cumhuriyet, din fikirlerini devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutmayı, milletimizin çağdaş ilerlemesinde başlıca muvaffakiyet etkeni görür.” (1930)

İnkılapçılık

“Vatan artık bayındır hale getirilmek istiyor, zenginlik ve refah istiyor. İlim ve bilgi, yüksek medeniyet, hür fikir ve hür zihniyet istiyor! Şeref, namus, bağımsızlık, öz varlık, vatanın bu isteklerini tam olarak ve hızla yerine getirmek için esaslı ve ciddi bir şekilde çalışma emreder” (1924)

“İnkılabın hedefini kavramış olanlar daima onu koruyabilecek güçte olacaklardır.” (1925)

“Gerçek inkılapçılar onlardır ki, yükselme ve yenilenme inkılabına yöneltmek istedikleri insanların ruh ve vicdanlarındaki gerçek eğilime ulaşmayı bilirler. Bu vesileyle şunu da açıklamalıyım ki Türk milletinin son yıllarda gösterdiği harikaların, yaptığı siyasal ve sosyal inkılapların gerçek sahibi kendisidir, sizsiniz. Milletimizde bu yetenek ve olgunluk var olmasaydı onu ortaya çıkarmaya hiçbir kuvvet yeterli olamazdı. Herhangi bir gelişme seviyesinde bulunan bir insan kitlesini, bulunduğu durumdan kaldırılıp damdan düşer gibi herhangi bir olgunluk derecesine ulaştırmanın imkânsızlığını, elbette açıklamaya gerek yoktur.” (1925)

“Efendiler, yaptığımız ve yapmakta olduğumuz devrimlerin amacı Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen yeni ve bütün anlam ve biçimiyle uygar bir sosyal toplum hâline ulaştırmaktır. Devrimlerimizin asıl ilkesi budur” (1925)

“İnkılap, mevcut müesseseleri zorla değiştirmek demektir. Türk milletini son asırlarda geri bırakmış olan müesseseleri yıkarak yerlerine, milletin en yüksek medeni icaplarına göre ilerlemesini temin edecek yeni müesseseleri koymuş olmaktadır.” (1933)

“Uçurumun kenarında yıkık bir ülke... türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar... yıllarca süren savaş... ondan sonra, içerde ve dışarıda saygı ile tanınan yeni vatan, yeni toplum ve bunları başarmak için arasız inkılaplar... İşte Türk genel inkılabının bir kısa ifadesi...” (1935)

“İstiklal Savaşı ve Türk İnkılabı, her hamlesinde ve her safhasında, milletimizin yüksek siyasi ve medeni karakteriyle memleket işlerindeki şuurlu birliğine dayanarak muvaffak olmuştur.” (1938)